

Részlet
Rudolf Steiner:
A karmikus összefüggések ezoterikus vizsgálata II. kötet

A mű eredeti címe:
Esoterische Betrachtungen karmischer Zusammenhänge

A fordítás a Dornachban 1973-ban megjelent kiadás alapján készült.
Rudolf Steiner Verlag, Dornach/Schweiz GA 236

Fordította: *dr. Kellner Ágnes*

A fordítást átdolgozta: *Szabó Attila*

Ez az anyag a Dornachban, 1924. április 6. – június 29. között megtartott tizenhét előadás közül az utolsó, a 17. előadást tartalmazza.

XVII. FEJEZET

Elemi csapások, tömegbalesetek és civilizációs katasztrófák karmikus megvilágításban. Az isteni hierarchiák tetteibe belejátszanak a luciferi és ahrimáni hatalmak. A jó istenek törekvése, hogy az emberi sorsokat újra visszavezessék az igazság útjára. Az emberek sorsa összefonódik az istenek sorsával.

Tegnapelőtt megkíséreltem lelkük elé tárni egy kozmikus-kultikus képet, leírva az embernek a szellemi világ lényeihez fűződő kapcsolatát, amelyen nemcsak a karma kidolgozása alapul, hanem a karmának a földi életben való megvalósulása is. Ma egy olyan témával szeretnék bővebben foglalkozni, amire a múlt alkalommal már utaltam. Az emberiség fejlődésének jelenlegi szakaszában a beavatási tudomány ismerőjére a szó legmélyebb értelmében mintegy ránehezdednek a világtörténelem mai karmikus kérdései. Mielőtt továbbjutnánk a karma megismerésének útján, nézzük meg a karmát ebből a világtörténelmi szemszögből is, amely az egész jelenkori civilizált emberiséget érinti.

Valóban az a helyzet, hogy ma olyan dolgok történnek a világban, amelyek már a szokásos tudatot, mondhatnám a mindennapi tudathoz kötött szívet is igen közelről érintik. Európa civilizációja felett sűrű felhő lebeg, és bizonyos értelemben bámulatos, hogy az emberiség általában milyen kevéssé akarja megérezni, észrevenni ezt a sűrű felhőt.

Csak arra kell gondolnunk, ami ma az emberiség nagy részének bizonyos világnézetéből fakad. Nézzük meg, hogy Kelet-Európában mit csináltak a kereszténységgel. Az a szinte hihetetlen hír érkezik hozzánk, hogy a Szovjetunió mostani rendszere bezúzza Tolsztoj írásait, megsemmisíti a jövő számára. Még ha az ilyesmi nem is jelenik meg mindjárt olyan mértékben, ahogyan bejelentik, mégsem zárkozhatunk el a világtörténelmi pillanat komolysága elől, amelyben most élünk. Meg kellene hallanunk a beavatási tudomány intelmét, amelyet szinte naponta el kellene mondania: itt az ideje annak, hogy az embereket foglalkoztató apró ügyek egy kissé elhallgassanak bennünk és minél több figyelemmel forduljunk a lényeges dolgok felé. A lényeges dolgok iránti érdeklődés azonban inkább csökkenni látszik, mintsem növekedni.

Azt látjuk, hogy egyes tevékenyen fellépő világnézetek – bár a rombolásban tevékenyek – olyan szenvedélyes, túlradó emberi elemből fakadnak, amely teljesen luciferi színezetet ölt. Meg kell állapítanunk, hogy ma az emberiség nagy része minden realitást elutasít. Hiszen még az sem igaz, hogy a materialista világkép elismeri az anyagot. Az anyagot csak akkor ismerjük el, ha észrevesszük benne az alkotó szellemet. Aki tagadja az anyagban az alkotó szellemet, az nem az anyagot ismeri el, hanem csak az anyag torzképét.

Az ilyen módon létrejövő bálványimádás sokkal iszonyúbb, mint a primitív emberiség bálványimádása volt, amelyet a civilizáció gyermeki állapotának szoktak nevezni. Az emberiségben irreális, fantazmagórikus elképzelések váltak uralkodóvá.

Az emberiség jelenlegi történelmi alakulásában sokféleképpen jelenik meg az ilyesmi. Szellemtudományosan szemlélve mindennek az egész világrenddel való összefüggését, rá kellene ébrednünk arra, hogy a legteljesebben komolyan vegyük ezeket a jelenségeket. Vajon mi is lesz abból, amikor szociális világrendeket mintegy fantasztikus materialista elképzelések alapján teremtenek meg, egy teljesen eltévelyedett emberi nézőpont ötleteként, mindenféle realitástól elszakadva, csakis az emberi önkényből kiindulva.

E történelmi, bár a jelenünket érintő jelenség mellé először állítsuk oda az elemi természeti csapásokat, amelyekről legutóbb is szó volt. Ilyenkor természeti folyamatok, földrengések, vulkánkitörések és hasonló hirtelen embercsoportokat ragadnak ki földi életükből. Hallunk arról, hogy ilyen elemi csapás történt valahol a világban. Nagyon sok ember halt meg vagy veszítette el otthonát.

Az ilyen elemi természeti történések után nézzük a civilizációval összefüggő jelenségeket. Látjuk például, hogy valamilyen vasúti szerencsétlenség következtében most a technika vívmányai szakítják el hirtelen az élet fonalát a karma működésében. Ha a karma vizsgálatát komolyan vesszük, akkor egyrészt azt kell megkérdeznünk, hogy hogyan jelenik meg a karma, amikor az emberi önkényből fakadó, nem a realitáson alapuló, hanem a tisztán emocionális, fantazmagórikus elem éli ki magát a szociális világrendekben? És hogyan alakul a karma, ha az élet fonalát természeti események, illetve balesetek hirtelen elszakítják?

Ez éppen olyan téma, kedves barátaim, ahol a beavatási tudomány valóban mélyen megérinti az ember érzelmi és lelki életét. A mindennapi tudat számára nem merül fel az a kérdés, hogy e jelenségek hogyan kapcsolódnak az emberek egymást követő földi életeihez. A tágabb értelemben vett emberi sors kérdése sem foglalkoztatja, különösen az elemi katasztrófák esetében nem. A mindennapi tudat szerint befejeződik egy ember sorsa, ha ilyen katasztrófa éri.

A beavatási tudomány egyfelől számol azzal, ami a földi élet előterében játszódik le az emberekkel, a háttérben viszont az emberi lelkekben véghezvitt isteni tetteket is tekintetbe veszi. A beavatási tudomány éppen abban keresi a földi élet értékelésének alapját, ami annak háttérben játszódik le. Mert a karma további fejtegetéseinél majd látni fogjuk, hogy a földi életben sok mindennek kell ilyen vagy olyan alakot öltenie ahhoz, hogy a földi élet mögött rejlő isteni hatások emberi módon alakulhassanak ki, bár szintén az istenek szándéka szerint.

Erre a háttérre tekintve meglátjuk mindazt, amit az emberi lelkek karmikusan alakítanak ki egymással a halál és az újabb születés között. Látjuk az emberi lelkeknek a magasabb hierarchikus lényekkel összefonódó tevékenységét, ahogyan már említettem. De másfelől ilyenkor mindenütt észrevesszük az ahrimáni és a luciferi hatalmak más jellegű behatását is! A földi események mögött álló isteni hatások mellett megtaláljuk a luciferi és ahrimáni lények befolyásának jogosultságát is. A világ mélyebb szellemi rendjének szüksége van Luciferre és Ahrimánra. De ha tudásunk is van szükségszerű jelenlétükről, olykor mégis mélységes megdöbbenéssel látjuk Lucifer és Ahriman behatását a földi világba. De sok mindent egybe kell vetnünk, amikor tekintetünket a földi világon túl kiterjesztjük a szellemire is. Az ilyen átfogóbb

nézőpont a mindennapi tudatból hiányzik, de nekünk éppen erről soha nem szabad megfeledkeznünk.

A régi korokban a beavatási tudomány szent volt a maga nemében, és újra ilyenné kellene válnia. Az emberek ezért is tudták akkoriban, hogy mit kell tenniük, amikor felmerült a kérdés, hogy valaki beavatott-e. Ha valaki élete útján találkozott egy másik emberrel, aki ugyanolyan komolyan vette az életet, mint ő, és egy beavatotról eltért a véleményük, vagy nem tudták biztosan valakiről, hogy beavatott-e, akkor ezekben a régi korokban gyakran lehetett azt a kifejezést hallani: belenéztél a szemébe? Mert a régi korokban, amikor az egész Földön még szellemi látó civilizációk voltak, arról ismerték fel a beavatottat, hogy pillantásában megjelent az élet elmélyült komolysága. A mi időnkben is el kellene jönnie valami ehhez hasonlóknak. Újra vissza kell térnünk az élet komolyságához, anélkül, hogy elveszítenénk magunkban az élet humorát.

Valóban sok minden történik jelenkorunkban, ami minden korban előfordult ugyan, most azonban már rejtélyként áll az emberiség előtt. Nézzünk szét a világban és tekintsünk bizonyos eseményekre.

Valamilyen vidéket hatalmas földrengés ér. Nagyszámú ember pusztul el egyszerre. Szellemtudományos szempontból tekintve ezt az eseményt nem mondhatjuk azt, hogy ezeknél az embereknél teljesen végighaladt földi életük karmikus fonala. Nézzük meg ebben a vonatkozásban, hogy mi történt. Aki már olyan öreg volt, hogy életének földi karmáját nemsokára leélte volna, annak számára az élet fonala esetleg csak hónapokkal vagy néhány évvel rövidült meg. A földi élet erejének teljében levő fiatalabb embereknek viszont még sok tervük lehetett, amit a következő években akartak önmaguk, családjuk és esetleg az emberiség érdekében véghezvinni, az ő életük fonala tehát sok évvel rövidült meg. Az idős emberek mellett a földi életből kiszakadnak a nevelés alatt álló gyermekek is, akiknek lelkét éppen be akarták vezetni az emberi életbe. De az idősekkel és fiatalokkal együtt elpusztultak az egészen kis csecsemők is. Felmerül tehát az a nagy kérdés, hogy ilyen esetekben a karma hogyan működik? Különbség van azonban egy ilyen elemi csapás és a civilizáció által előidézett valamilyen katasztrófa, például egy nagy vasúti szerencsétlenség között. Ez a különbség éppen akkor lesz lényeges, ha a karma alapján tekintünk ezekre a dolgokra.

Rendszerint az a helyzet, hogy amikor egy földrengésben együtt pusztulnak el az emberek, akkor valamilyen karmikus kapcsolatban is állnak egymással. Hasonlóképpen, mint az egy vidéken élő emberek, akik rendszerint többé-kevésbé szintén karmikus kapcsolatban vannak egymással, legalábbis többségüknek van valami közük egymáshoz. A földrengést megélt emberek így belesodródnak az élet egy bizonyos közös sorsába, azáltal, hogy ugyanazon a földi helyen szállnak le a születéselőtti létből a földi létbe, és az életnek ebben a közös sorsában haladnak életük fonalának elszakadása felé.

Ha ellenben egy vasúti szerencsétlenséget látunk, akkor általában azt találjuk, hogy az áldozatul esett emberek közül karmikusan csak kevesen tartoznak össze. Kik is jönnek össze egy vonatban? Általában nem olyanok, akiknek valami közük lenne egymáshoz, hanem inkább csak összeverődnek, összegyűlnek mindenféle kapcsolat nélkül. Viszont egy földrengés esetén ez a kapcsolatban levés egészen biztosan fennáll. Azt mondhatnánk, hogy egy vasúti szerencsétlenségben a sors csak egy helyre terelte össze azokat, akiknek most együtt kell elpusztulniuk. Nem látunk ebben a két esetben valami egészen eltérő karmikus működést?

Tekintsünk a beavatási tudomány szemszögéből egy pusztító földrengésre. Egyáltalán nem olyan embereket látunk, akik születésüknél úgy formáltak volna meg a karmájukat, hogy földi életüknek a közös katasztrófa idején kell véget érnie. Ezért ezeket az embereket az ilyen esemény mintegy kiszakítja a karmájukból.

Hogyan szakítja ki őket? Az istenek szándéka szerint az embernek a karmáját végig kell élnie. Az olyan természeti folyamatok, mint a földrengés, vulkánkitörés, árvíz és egyébek, nem illeszkednek a Föld-fejlődés természeti törvényszerűségeinek szokott menetébe, hanem némileg megzavarják a Föld-fejlődést, még ha a természeti törvények szerint is.

Az az erő, ami itt megzavarja a Föld-fejlődést, az kedvező, szükséges és előremozdító volt a fejlődés számára abban a nagyon távoli kozmikus korszakban, amikor az emberiség számára a születés és a halál eseménye még nem a mai formában történt. Ha ezt határozott alakban akarjuk elképzelni, akkor a régi Hold-korszakba kell visszapillantnunk. A Föld-korszakot megelőzte a régi Hold-korszak. Ebben a születés és halál nem hirtelen átmenettel vezette be az embert a fizikai létbe a mai születés és fogamzás körülményei között, illetve vezette ki belőle a halál révén. Az átmenet sokkal szelídebb volt. Inkább átalakulás, metamorfózis volt, mint hirtelen esemény. A földi ember, vagyis akkor holdbeli ember, nem volt annyira materiális, mint a mai. A szellemi világban pedig az ember nem volt annyira szellemi, mint a mai ember.

A Hold-korszakban élő emberiségre egészen más természeti törvények voltak hatással, ezek szüntelen mozgásban tartották a Hold életét, belső mozgásban, buzgásban, hullámozásban, kavargásban. (Hold = a Föld elnevezése egy előző planetáris állapotában, aminek idejét Hold-korszaknak nevezi Steiner. – A fordító) Ami akkor belsőleg buzgott, hullámozott, kavargott, az ma, hacsak részben is, de megmerevedett a kinti Holdban, kozmikus kísérlőkben. De a mai Hold megmerevedése valójában elszarusodás és visszautal a régi Hold (értsd: az akkori Föld) belső mozgékonyására. És ez érvényesül a mai Föld belső működésében, amikor az említett elemi természeti folyamatok megjelennek. Ebben ugyanis nem a szokásos földi természeti törvények tevékenykednek, hanem a mai Földön belül a régi Hold-rész kezd mozgolódni, amely ugyan mai alakjában odakint kering a világmindenségben, de a Földből történő kiválása idején erőket hagyott benne.

Emlékeznek rá, hogy az emberi karmával azok a lények is kapcsolatban állnak, akik egykor az emberiség nagy ősi tanítói voltak és átadták az eredeti hatalmas bölcsességet. Nem fizikai testben éltek a Földön, hanem étertestben, és bizonyos időpontban elköltöztek a Földről, és ma a Holdon laknak, és a halál és újabb születés közötti idő elején találkozunk velük. Ezek a lények bizonyos belső lelki-szellemi írással mélyen beleírják az ember karmáját a kozmikus éteriségbe.

Létezik azonban a világmindenségben, mondhatnám, egy „összeesküvés”, amely abban jut kifejezésre, hogy nemcsak az az erő kerül alkalmazásra, ami ma jogosultán kíséri a Holddal Földünket, hanem az is, ami a Hold-korszakra jellemző elevenséggel maradt meg a Föld belsejében. Ezt ez erőt használják ki az ahrimáni hatalmak. Itt tudnak beavatkozni az emberi életek fonalába. Látni lehet, ahogy ilyen természeti csapásoknál az ahrimáni hatalmak elégedetten tekintenek fel a Föld mélyéből.

Így a beavatási tudomány segítségével megfigyeljük, hogy az elpusztuló ember a karmájának egy részét végigvitte, egészen addig a pillanatig, amikor életének fonala hirtelen megszakad. Még hátra lenne életének kisebb vagy nagyobb szakasza, attól függően, hogy aggastyánok, felnőttek vagy csecsemők szakadtak-e ki saját életükből. Életük fonala, életük eseményei még folytatódhattak volna, de az ember fizikai organizációjába hirtelen beavatkozik valami, mintegy egyetlen pillanatba összesűrítve mindent, aminek az egész élet alatt kellett volna kibontakoznia.

Értsük meg, kedves barátaim, hogy itt mi is történik. Tegyük fel, hogy valakit harminc éves korában ragad el egy ilyen katasztrófa. Ha ez nem éri, akkor karmája szerint, mondjuk még hatvanöt éves koráig élt volna. Még események sokaságát élte volna át élete során. Mindezek már csak mint lehetőségek maradtak meg számára. Karmájában, azaz éter-, asztráltestének és én-

organizációjának alkatában azonban mindez benne rejlik. De mi történt volna vele hatvanöt éves koráig? Szervezete folyamatosan leépül; egy lassú leépülés történt volna, míg ez a leépülés befejeződött volna életének hatvanötödik évében.

Ez a lassú leépülés még harmincöt évig tartott volna és olyan fokozatosan ment volna végbe, amely megfelel egy ilyen hosszabb folyamatnak. Most azonban mintegy egyetlen pillanatban zajlik le, egyetlen pillanatba sűrűsödik. Ez megtehető ugyan a fizikai testtel, de az éter-, az asztrálesttel és az én-organizációval nem.

Az ember ezért egy ilyen helyzetben teljesen másként lép be a szellemi világba, mintha végigélte volna karmáját. Olyasmit visz a szellemi világba, ami egyébként nem volna ott: olyan étertestet, asztrálestet és én-organizációt, amely még a Földön maradhatott volna. De ahelyett, hogy ezek a Földön maradnának, most a szellemi világba kerülnek. A Földnek rendeltet az ember beviszi a szellemi világba. Így minden elemi csapás révén földi elem áramlik be a szellemi világba. Akinek a karmáját az ahrimáni hatalmak ezen a módon eltérítik, az ilyen állapotban érkezik meg a szellemi világba.

Ha komolyan vesszük a szellemtudományt, akkor meg kell tanulnunk, hogy ugyanúgy tudjunk kérdezni a szellemi világ és lényei nézőpontjából, ahogyan mindennapi tudatunkkal kérdezzük a fizikai-földi világ és lényei nézőpontjából. Így most fel kell tennünk a következő kérdést: Hogyan fogadják a három hierarchia lényei az a tényt, hogy olyan emberek érkeznek fel hozzájuk, akik a mondott módon földi dolgokat visznek be a szellemi világba?

Ezeknek a hierarchikus lényeknek az lesz a feladata, hogy újra beleillesszék a világrendbe azt, ami látszólag rosszra fordult, ami látszólag a világ rendjét felborította. Az isteneknek számolniuk kell azzal a helyzettel, hogy magasabb rendű jóvá kell átváltoztatniuk az ahrimáni gonoszságot. Eljutunk annak felismeréséhez, hogy a világrend vonatkozásában különleges szerepük van azoknak az embereknek, akik ilyen módon idő előtt érkeznek a szellemi világba, miután áthaladtak a halál kapuján. A szellemi hierarchiák lényei számára ekkor a következő a tennivaló.

Egy ember megélt egy előző inkarnációt. Ez az előző inkarnáció, mostani életének előzményei előkészítették a tények bizonyos összességét, jelenlegi inkarnációjának élményvilágát. De ami itt előkészült, annak csak az első része valósult meg, a második nem. Itt van tehát egy ember életútjának egy része, amelynek karmikusan meg kellene felelnie az ember életének, de nem felel meg neki, csak egy része. Ebben a részben kifejeződik a régebbi földi élet, de nem annak teljes tartalma.

Ekkor az isteneknek rá kell tekinteniük erre a régebbi földi életre és azt kell mondaniuk: Vannak itt olyan hatások, amelyeket az embernek meg kellett volna tapasztalnia, de ez nem történt meg. Vagyis karmikusan fel nem használt okok jelentek meg. Ezeket a fel nem használt okokat az istenek odaadják az embernek a következő földi élete számára, és éppen belső mivoltában erősítik meg velük. Így ami mint ok működött egy régebbi inkarnációban, annak az ereje most annál hatalmasabban tör fel az emberben a következő inkarnációban. Ekkor az ember egészen másként jelenik meg a következő inkarnációjában karmájának kiegyenlítésére. Ha nem érte volna ilyen katasztrófa, akkor esetleg csekélyebb képességekkel jelent volna meg a világban, vagy egészen más területen megnyilvánuló képességekkel. De most különleges sajátosságokkal jelenik meg. Asztrálestte ugyanis mintegy megsűrűsödött, mert fel nem használt okok illeszkednek bele.

Csodálkoznak még, kedves barátaim, hogy van egy legenda egy filozófusról, aki belevetette magát egy vulkán kráterébe? Mi lehet egy ilyen elhatározás oka egy olyan embernél, aki be van avatva a világ titkaiba? Csak az lehet az oka, hogy itt az emberi akarat idéz fel olyasmit, amit egyébként csak elemi természeti folyamatok idéznek elő: hirtelen megszerezni

valamit, amit csak lassan lehetne megszerezni. Amit ez a filozófus tett, az abból a szándékból eredhetett, hogy egy következő inkarnációjában különleges képességekkel jelenjen meg. A világ más alakot ölt előttünk, ha ilyen módon hatolunk be a karma kérdéseibe.

Így először, mondhatnám, elvi értelemben láthatjuk, hogy mi a helyzet az ilyen elemi csapásokkal. De most forduljunk más irányba. Egy tömegbalesetben olyan emberek verődnek össze az ahrimáni hatalmak által, akik nem kötődnek egymáshoz, de együtt lelik halálukat. A helyzet ilyenkor egészen más. Itt is tehát közrejátszanak az ahrimáni hatalmak, de most olyan emberekre irányulnak, akiket nem fűznek össze karmikus szálak, ám éppen az esemény által közelebb jutnak egymáshoz. Most olyasmi történik, ami lényegesen különbözik a természeti csapások szellemi következményeitől.

Ha természeti csapás éri az embert, akkor ez a karmájában szereplő okok intenzívebb emlékezetét idézi elő. Mert amikor az ember áthalad a halál kapuján, akkor emlékeztetik karmájának egész tartalmára. Ez most felfokozódik, világosabb emlékezéssé válik az ember lelkében, ha természeti csapás következtében hal meg.

Viszont egy vasúti szerencsétlenség, általában a civilizációs katasztrófák a karma elfelejtését vonják maguk után! A karma elfelejtése révén azonban az ember igen fogékonyra válik azokra az új benyomásokra, amelyek halála után a szellemi világból érik. Ennek az a következménye lesz, hogy az ilyen embernek azt kell kérdeznie önmagától: mi a helyzet a saját fel nem használt karmámmal?

Míg egy természeti csapásnál különösen az ember intellektuális tulajdonságai sűrűsödnek meg az asztráltestében, addig a civilizációs katasztrófáknál az ember akarati tulajdonságai válnak töményebbé és erősebbé. Így hat a karma!

Most tekintsünk el ezektől a katasztrófáktól. Nézzük meg azt, amit fanatikus módon egy embercsoport bontakoztat ki az érzelmi szférában, amikor csak az érvényesül, ami teljesen az irrealitásba zuhanó embertől ered és pusztítóan hat a világban. Tekintsünk egy ilyen fantasztikusan eltorzult civilizációs alakzatra, amilyenek a mai Kelet-Európát látja a Nyugat, és nézzük meg, hogy mi történik, amikor az ilyen összefüggésekhez tartozó emberek áthaladnak a halál kapuján.

Itt is éppen úgy belevisznek magukkal valamit az emberek a szellemi világba, mint a többi katasztrófa esetében. De most luciferi jelleget visznek bele. Olyasmit visznek bele, ami elhomályosítóan és pusztítóan hat a szellemi világban! Mert a természeti és civilizációs katasztrófáknál mindig világosságot visznek az emberek a földi világból a szellemi világba. A világnézeti eltévelyedésekkel viszont sötétséget hoznak abba. Az ilyen emberek úgy lépnek a halál kapuján át a szellemi világba, mintha valami sűrű, sötét felhőben kellene az útjukat folytatniuk. Mert az a fény, amelyet Lucifer gyújtott a Földön az emberi érzelmekben, az a legsűrűbb sötétségként működik a szellemi világban, amikor az ember belép oda a halál kapuján át. Olyan erők jutnak be a szellemi világba, amelyek mintegy az ember bensejéből kerülnek át oda. Olyan szenvedélyek jutnak be, áradnak bele a szellemi világba, amelyeknek csakis az emberen belül lenne szabad működniük.

Ezek olyan erők, amelyeket Ahrimán hatalma úgy tud átformálni a szellemi világban, hogy alkalmazza a mai Földben még megbúvó Hold-korszak erőit. Itt Lucifer ténylegesen Ahrimán kezére játszik.

Amit vad emocionális kultúrimpulzusok révén visznek fel a szellemi világba, de ami csak az eltévelyedett földi tudatból ered, az átalakított formában a Föld belsejéből robban elő a vulkánkitörésekben és a földrengésekben. Ilyen nézőpontból tanuljuk meg a Föld karmájának, egy nép karmájának és az egyéni emberi karmának a kérdéseit feltenni; ez utóbbi persze beleágyazódik az előbbiekre. Ahol a Föld valamely területén a régi kultúrát emberi szenvedélyek

révén pusztítják el, vagy vad ösztönök akarnak fantazmagórikusan újat alkotni, de csak rombolni tudnak, ott a luciferi hatások érvényesülését látjuk. Ilyenkor azt kell kérdeznünk, hogy az emberek mostani vad szenvedélyeinek hevülete más alakot öltve hol fog majdan a földből tüzesen előtörni vagy a megremegő talajban megnyilatkozni?

A beavatási tudomány az egyes elemi természeti eseményekre tekintve felteheti és fel is kell tennie azt a kérdést, hogy azt mi készítette elő? A válasza pedig az, hogy a háborús borzalmak és szörnyűségek és egyéb rémségek az okok, amelyeket az emberi civilizáció fejlődése során tapasztalhatunk. Mert a dolgok így függnék össze. Ezek az élet háttérében szövődnek. Az ilyenfajta szemlélet számára az egyes külső események nem önmagukban léteznek, hanem a világ nagy összefüggéseiben.

De mindezek hogyan illeszkednek az egyes emberi sorsba? Kedves barátaim, már említettem, hogy az emberiség fejlődésével kapcsolatban álló istenek feladata az, hogy az ilyen történeteket mindig ismét kedvező formába, az emberi sors előmozdítóivá alakítsák át.

A földi és szellemi világ összefüggésében szakadatlanul az történik, hogy az emberi sorsokat kiragadják Lucifer szárnyai alól és Ahrimán karmaiból, mert az istenek jók. A jó istenek ismét az igazság útjára terelik azt az igazságtalanságot, amelyet Ahrimán vagy Lucifer visz véghez a világban a lét kulisszái mögött. Így a karmikus összefüggés végül is jó és igazságos marad.

Általában megértően kell az emberi karma felé fordulnunk, teljes megértéssel. De tekintetünket most irányítsuk az emberi sorsról az istenek sorsa felé. Mert mialatt követjük a háborús borzalmakat, bűnöket, a gonosztetteket a természetes és elemi emberpusztító katasztrófákkal való összefüggésükben, meglátjuk a jó istenek kétfelé vívott harcát a gonosz istenekkel szemben. Átnézünk az emberi életen túl az istenek életére, és az istenek életét az emberi élet háttérében látjuk. Mindenesetre nem fonnyadt elméleti szemlélettel nézzük ezt az isteni életet, hanem szívvel és együttérzéssel a földi ember egyéni karmikus folyamataival összefüggésben, mert az emberi sorsot és az isteni sorsot egymással összefonódva látjuk.

Az ember mögött rejlő világ csak akkor kerül egészen közel hozzánk, ha ezt a tényt megértjük. Akkor olyasmi mutatkozik meg számunkra, amit csak a legmélyeségsébb együttérzéssel szemlélhetünk. Megnyilatkozik, hogy az emberek sorsa az istenek sorsába ágyazódik bele, és az istenek bizonyos értelemben szomjazzák-sóvárognak azt, amit az emberekkel kell tenniük saját harcuk keretén belül. Az ilyenfajta gondolatokat fokozatosan megértve elérkezünk mi is ahhoz, ami a régi szellemi látó korokban a misztériumok révén jutott be a világba.

Akit beavattak a régi misztériumokba, azt először az elemek világába vezették be; itt meglátta, hogy bensejének morális kvalitása lassanként kifelé tolódik. Azután megismerte „az alsó és felső isteneket”, az ahrimáni és luciferi isteneket, ezzel pedig súlyos, hatalmas szót mondott ki a régi misztériumok tanítványa. A jó istenek mindig az egyensúlyi helyzetre törekednek. Amikor a régi misztériumtanítvány megismerte azt, amit meg kellett ismernie, lassanként beavatást nyert a lét mélységeibe. Mert ha felfogjuk ezt az összefüggést, akkor ahhoz a különös, de a világot elevenen megvilágító belátáshoz jutunk, hogy mit szolgál a világban a sok szerencsétlenség? Azt, hogy az istenek boldogságot formálhassanak belőle! Mert a puszt boldogság nem juttat el a világléthez. Csak a szerencsétlenségből kisarjadó boldogság vezet el a világ mélységeibe, azon az úton, amit az ember a fizikai világba tesz meg.

A karma szemlélésénél sohasem elég elméleti fogalmakra hagyatkoznunk, hanem mindig az egész embert kell megragadnunk. A karmát csak úgy ismerhetjük meg, ha ebben a megismerésben az ember szíve, egész érzülete és akarata is részt vesz. Ha azonban a karmát ilyen módon ismerjük meg, akkor emberi életünk is el fog mélyülni. Ekkor már jobban oda fogunk

figyelni az életnek azokra a körülményeire, amelyek az embereket karmikusan egymáshoz vezetnek.

Mindenesetre még a nem felszínes lelkületű ember életében is vannak olyan pillanatok, amelyekben a karma nagyon nyomasztóvá válhat. De minden ilyen pillanatot kiegyenlítenek azok a másfajta pillanatok, amelyekben a karmától szárnyakat kap, és felemelkedhet lelkével a földi birodalomból az isteni birodalomba. Ha a szó valódi mélységében akarunk beszélni a karmáról, akkor mélyen át kell éreznünk magunkban az istenek világának összefüggését az emberek világával.

Amihez itt a földi életben kötődünk, az eltűnik a halál és újabb születés közötti utunkon. Megmarad azonban az isteneknek, azaz a szellemi hierarchiák lényeinek felénk forduló figyelme. A karma megismeréséhez szükséges lelki hangulatot csakis úgy teremthetjük meg magunkban, ha a karmikus ismereteket az istenek részéről történő segítségnyújtásnak tekintjük.

Törekedjünk tehát, kedves barátaim, a karma megismerésében egy olyanfajta érzésre, amit a következő képben érzékeltethetnék: Amikor a szellemnek ahhoz a szent területéhez közeledem, ahol megérthetek valamit a karma titkaiból, egyúttal meg kell ragadnom az istenek felém nyújtott kezét is. Ilyen reálisan átélt érzéseknek kell megjelenniük bennünk, ha el akarunk jutni a szellemi világ valódi megismeréséhez, amilyen a karmát kutató megismerés is.